

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1971-1972.

22 MAART 1972

WETSVORSTEL

tot wijziging van het koninklijk besluit van 27 oktober 1966 tot vaststelling van de schoolbevolkingsnormen in de kleuter- en lagere scholen.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Evolutie van de beroepsarbeid van gehuwde jonge vrouwen met kinderen.

In alle geïndustrialiseerde landen doet zich het verschijnsel voor dat de vrouwen betrokken worden bij de produktie van goederen en de dienstverlening.

De oorzaken daarvan dienen te worden gezocht in de verbetering van het algemeen en het beroepsonderwijs voor meisjes, dat hun de vereiste scholing geeft om betrekkingen te bekleden. Anderzijds vergt de economische en sociale organisatie steeds meer arbeidskrachten.

Met betrekking tot het gezin schept de economische en maatschappelijke ontwikkeling steeds weer nieuwe behoeften, waardoor de gehuwde vrouwen ertoe gebracht worden naar een beroepsinkomen uit te zien.

Talrijke waarnemers verwachten dat het in de toekomst noodzakelijk zal zijn dat de vrouwen aan het produktieproces deelnemen ingevolge een betrekkelijke vermindering van de beroepsbevolking, voortvloeiende uit de verlenging van de schoolplicht en de stijging van het aantal gepensioneerden.

In België wordt de evolutie reeds door de feiten bevestigd.

Tussen 1947 en 1961 bleef de beroepsbevolking zo goed als ongewijzigd (+ 0,18 %), terwijl de totale bevolking met bijna 8 % aangroeide.

De mannelijke beroepsbevolking verminderde met 3,93 %, terwijl de vrouwelijke beroepsbevolking met 13,63 % toenam.

Tijdens die periode is een verhoging met 20 % vastgesteld voor de vrouwen van de leeftijdsgroepen van 20 tot 60 jaar, met een maximum voor de leeftijdsgroep van 20 tot 25 jaar (+ 29 %).

Chambre des Représentants

SESSION 1971-1972.

22 MARS 1972

PROPOSITION DE LOI

modifiant l'arrêté royal du 27 octobre 1966 fixant les normes de population scolaire dans les écoles gardiennes et primaires.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

L'évolution du travail professionnel des jeunes épouses ayant des enfants.

La participation des femmes à la production de biens et de services est un phénomène constaté dans tous les pays industrialisés.

Les causes doivent en être cherchées dans l'amélioration de l'enseignement général et professionnel dispensé aux jeunes filles qui leur donne la qualification requise pour occuper des emplois; d'autre part, l'organisation économique et sociale requiert une quantité croissante de main-d'œuvre.

Du point de vue de la cellule familiale, l'évolution économique et sociale crée sans cesse des besoins nouveaux, qui entraînent les femmes mariées à rechercher un revenu professionnel.

De nombreux observateurs estiment que l'entrée des femmes dans la vie professionnelle sera rendue nécessaire à l'avenir par une diminution relative de la population active résultant de l'allongement de la scolarité des jeunes, et de l'augmentation du nombre des pensionnés.

En Belgique, les faits ont déjà confirmé cette évolution.

Entre 1947 et 1961, la population active est restée pratiquement inchangée (+ 0,18 %), alors que la population totale augmentait de près de 8 %.

La population active masculine diminuait de 3,93 % tandis que la population active féminine augmentait de 13,63 %.

Pendant cette période, une augmentation de 20 % est constatée pour les femmes appartenant aux groupes d'âge de 20 à 60 ans avec un maximum pour le groupe d'âge de 20 à 25 ans (+ 29 %).

Nu bestaat de vrouwelijke beroepsbevolking van de leeftijdsgroepen van 20 tot 59 jaar overwegend uit gehuwde vrouwen : de cijfers gaan van 326 097 in 1947 naar 482 549 in 1961 (hierbij is geen rekening gehouden met nagenoeg 20 000 werkloze vrouwen, noch met vrouwen die werken zonder aangegeven te zijn, zoals bv. huishoudsters).

Aangezien ook weduwen en gescheiden vrouwen een gezin ten laste kunnen hebben, mogen wij aannemen dat 60 % van de vrouwelijke beroepsbevolking naast een taak in het bedrijfsleven nog huishoudelijke en familiale bezigheden hebben.

Die dubbele taak van de vrouwen is hun een zware last : de maatschappij moet hen helpen die te dragen.

Oppas van kinderen beneden de schoolplichtige leeftijd.

De meesten van die vrouwen hebben als huismoeder moeilijkheden met de oppas voor hun kinderen beneden de schoolplichtige leeftijd, daar er tegen de hulp van moeders, schoonmoeders, tantes of buurvrouwen nogal bezwaren van praktische en psychologische aard zijn.

Wanneer die werknemers in het beroepsleven blijven, zullen zij trouwens op 50-jarige leeftijd niet op hun beurt als grootmoeder kleine kinderen oppassen.

Al die werkende vrouwen beschikken niet over een crèche : er zijn in België slechts 55 door de overheid opgerichte crèches, waarvan er 35 in de Brusselse agglomeratie gelegen zijn.

Een van de eisen der stakende arbeiders te Herstal betrof de kinderverblijven : te Herstal, een gemeente met 28 000 inwoners waar 5 000 vrouwen uit werken gaan, was er geen enkele crèche

Financiële moeilijkheden betreffende de crèches.

De bouw van crèches vergt een aanzienlijke investering vanwege de gemeente en hoge werkingskosten.

Om in die financiële moeilijkheden te voorzien, kan het Ministerie van Volksgezondheid binnen de perken van de op de begroting ingeschreven kredieten toelagen verlenen voor de bouw, de vergroting, de verbouwing van of grote herstelingswerken aan en voor de inrichting en de eerste meubilering van crèches en zuigelingentehuizen.

Voor het saldo is het bedrag bepaald op 60 % van de prijs der werken, leveringen en prestaties, voor zover die prijs het maximum per bed niet overschrijdt dat regelmatig door de Minister van Volksgezondheid wordt vastgesteld. Het bedrag van de toelagen kan worden verhoogd op gemotiveerd verzoek van het betrokken bestuur.

Het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn verleent werkingstoelagen en een tegemoetkoming in het medisch-sociaal toezicht.

De toegestane toelagen zijn ontoereikend gebleken; de op 55 000 F per kind en per jaar geschatte kostprijs ligt boven de mogelijkheden van gemeenten met bescheiden inkomsten.

Het in het regeringsakkoord vastgelegde bedrag van 500 miljoen maakt het niet mogelijk de behoeften te dekken.

Verplaatsingsproblemen.

Er wordt wel eens op gewezen dat de zuigelingen verre verplaatsingen op weinig geschikte uren moeten doen om naar de crèches te worden vervoerd. Met centraal gelegen minicrèches in de wijken of grote wooncentra zou dat evenwel wegvallen.

Or, la population active féminine appartenant aux groupes d'âge de 20 à 59 ans est constituée en majorité par des femmes mariées qui passent de 326 097 en 1947 à 482 549 en 1961 (ces statistiques ne tiennent pas compte de quelque 20 000 chômeuses, ni des femmes qui travaillent sans déclaration, femmes de ménage par exemple).

Puisque les veuves et divorcées peuvent également avoir un ménage à charge, on peut estimer que 60 % de la population active féminine, accomplit outre des tâches économiques, des activités ménagères et familiales.

Ce double rôle des femmes leur impose de lourdes charges : il appartient à la société de les aider à les assumer.

La garde des enfants d'âge préscolaire.

Pour la plupart de ces femmes, mères de famille, la garde des enfants d'âge préscolaire pose des problèmes; l'intervention des mères, belles-mères, tantes ou voisines présente des inconvénients d'ordre pratique et psychologique.

D'ailleurs, si les travailleuses poursuivent leur vie professionnelle, elles ne seront pas à 50 ans des grands-mères pouvant assurer la garde des petits enfants.

Toutes ces femmes qui travaillent ne peuvent pas disposer d'une crèche : on ne compte en Belgique que 55 crèches créées par les pouvoirs publics dont 35 sont situées dans l'agglomération bruxelloise.

Faut-il rappeler que, parmi les revendications des travailleuses participant à la grève de Herstal, les crèches ont été évoquées : Herstal, commune de 28 000 habitants où 5 000 femmes travaillent, n'avait aucune crèche !

Difficultés financières concernant les crèches.

La construction de crèches exige un investissement important de la part de la commune et des frais de fonctionnement élevés.

Pour pallier ces difficultés financières, le Ministre de la Santé publique peut accorder, dans la limite des crédits inscrits au budget, des subsides pour la construction, l'agrandissement, la transformation ou les grosses réparations, l'équipement et le premier ameublement de crèches et de pouponnières.

Le montant du solde est fixé à 60 % du prix des travaux, fournitures et prestations, pour autant que ce prix ne dépasse pas le maximum par lit fixé périodiquement par le Ministre de la Santé publique. Le taux des subventions peut être augmenté sur demande motivée de l'administration en cause.

L'Œuvre nationale de l'Enfance octroie des subsides de fonctionnement et une intervention dans la surveillance médico-sociale.

Les subsides accordés se sont révélés insuffisants; le prix de revient estimé à 55 000 F par an et par enfant, dépasse les possibilités des communes aux ressources modestes.

Le montant de 500 000 000 de F prévu par l'accord gouvernemental ne permet pas de faire face aux besoins.

Problèmes de déplacement.

On invoque parfois l'inconvénient que présentent les crèches, d'imposer de longs déplacements aux nourrissons, à des heures peu propices : des mini-crèches implantées au cœur des quartiers et de grands ensembles, écarteraient ces difficultés.

Pedagogische aspecten.

De werking van crèches of minicrèches heeft ook kwalitatieve aspecten : op het vlak van hygiëne en gezondheid moet de verzorging degelijk zijn. Het kind vraagt daarnaast ook een pedagogische zorg.

In talrijke psychopedagogische studies wordt gewezen op het belang van de sociaal-culturele veranroeningen van de eerste kinderjaren : het is dan ook van het grootste belang dat het kind reeds in de crèche een passende opleiding krijgt. Zo zal de crèche niet alleen een oplossing zijn voor de moeder die uit werken gaat, maar wordt zij tevens een opvoedende inrichting waarin voor de psychologische en maatschappelijke ontwikkeling van het kleine kind wordt gezorgd.

Anderzijds ware het goed dat alle inrichtingen voor kinderen van minder dan 6 jaar gegroepeerd werden met het oog op de continuïteit van het opvoedingswerk.

Zo zouden zuigelingen en baby's beneden 18 maanden opgenomen worden in crèches of minicrèches; de kinderen van 18 maanden tot 3 jaar kunnen naar de peutertuin en die van 3 tot 6 jaar naar de kindertuin.

Die argumenten pleiten dus voor een bemoeiing van het Ministerie van Nationale Opvoeding, zowel voor het toekennen van subsidies als voor het toezicht op het gekwalificeerde personeel voor de crèches en minicrèches waar zuigelingen en baby's beneden 18 maanden worden opgenomen.

Het onderhavige voorstel houdt rekening met al die overwegingen.

WETSVOORSTEL

Artikel 1.

Artikel 5 van het koninklijk besluit van 27 oktober 1966 tot vaststelling van de schoolbevolkingsnormen in de kleuter- en lagere scholen wordt gewijzigd als volgt :

Art. 5. — Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt rekening gehouden met de nog niet leerplichtige leerlingen :

- 1° die de leeftijd van 18 maanden hebben bereikt;
- 2° die de leeftijd van 2 1/2 jaar bereikt hebben of die leeftijd vóór 1 januari van het lopende schooljaar zullen bereiken.

Art. 2.

In hetzelfde koninklijk besluit wordt een artikel *5bis* ingevoegd, luidend als volgt :

Art. 5bis. — Voor de leerlingen van 18 maanden tot 2 1/2 jaar waarvan sprake onder 1° van artikel 5, wordt voorzien in :

- 1) de aanwezigheid van twee kinderverzorgsters per groep van 20 kinderen van 7 u. tot 19 u.;
- 2) de toevoeging van een froebelonderwijzeres aan die groep;
- 3) de beschikking over afzonderlijke en aangepaste lokalen met sanitaire inrichting en toezicht door de inspectrices

Aspects pédagogiques.

Le fonctionnement des crèches ou mini-crèches pose aussi des aspects qualitatifs : les soins doivent être assurés sur le plan de l'hygiène et de la santé, mais l'enfant suscite également des préoccupations d'ordre pédagogique.

De nombreuses études psycho-pédagogiques ont démontré l'importance des acquisitions socio-culturelles de la toute petite enfance : il est donc de la plus haute importance que, dès la période passée à la crèche, l'enfant fasse l'objet d'une formation appropriée. Ainsi la crèche ne se présentera plus exclusivement comme une solution aux problèmes de la mère qui a une occupation professionnelle, mais comme une institution éducative qui assurera le développement psychologique et social du petit enfant.

D'autre part, il serait heureux que toutes les institutions d'accueil aux enfants de moins de 6 ans soient regroupées dans la perspective d'une continuité de l'éducation.

Ainsi, les nourrissons et bébés en dessous de 18 mois seraient accueillis dans les crèches ou mini-crèches; de 18 mois à 3 ans, à la section pré-gardienne, de 3 à 6 ans au jardin d'enfants.

Ces raisons militent donc en faveur d'une intervention du Ministère de l'Éducation nationale tant pour l'octroi de subsidies que pour le contrôle du personnel qualifié destinés aux crèches (ou mini-crèches) qui accueillent les nourrissons et les bébés jusqu'à 18 mois.

La présente proposition tient compte de cet ensemble de considérations.

G. COPÉE-GERBINET.

PROPOSITION DE LOI

Article 1.

L'article 5 de l'arrêté royal du 27 octobre 1966 fixant les normes de population scolaire dans les écoles gardiennes et primaires est modifié comme suit :

Art. 5. — Pour l'application du présent chapitre, il est tenu compte des élèves non encore soumis à l'obligation scolaire :

- 1° qui ont atteint l'âge de 18 mois;
- 2° qui ont atteint l'âge de 2 1/2 ans ou qui atteindront cet âge avant le 1er janvier de l'année scolaire en cours.

Art. 2.

Il est inséré dans le même arrêté royal un article *5bis* rédigé comme suit :

Art. 5bis. — Pour les élèves âgés de 18 mois à 2 1/2 ans prévus au 1° de l'article 5, il sera prévu :

- 1) la présence, de 7 à 19 h, de deux puéricultrices par groupe de 20 enfants;
- 2) l'adjonction d'une institutrice froebelienne à ce même groupe;
- 3) la disposition de locaux séparés et adéquats avec installations sanitaires et une surveillance par les inspectrices

van het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn (lokale en werking);

4) ten minste een driemaandelijks geneeskundig toezicht, bij voorkeur door kinderartsen, in aanwezigheid van de moeder, waarbij aan elk geval voldoende tijd wordt besteed volgens de regeling die geldt bij de raadplegingen voor zuigelingen met verruimd programma;

5) het aanstellen van een verpleegster voor veelvuldige inspectiebezoeken in ieder schoolkanton.

14 maart 1972.

trices de l'Œuvre nationale de l'Enfance (locaux et fonctionnement).

4) une surveillance médicale au moins trimestrielle, exercée de préférence par des pédiatres, en présence de la mère, et consacrant à chaque cas un temps suffisant suivant le système en vigueur dans les consultations de nourrissons à programme élargi.

5) une infirmière visiteuse assurant l'inspection fréquente dans chaque canton scolaire.

14 mars 1972.

G. COPÉE-GERBINET,
H. DERUELLES,
H. CASTEL,
A. VAN HOORICK,
J. FERIR,
A. SMETS.